

Abstrakt (på tjeckiska):

Diplomová práce si klade za cíl na příkladu češtiny a ukrajinštiny prozkoumat slovesný vid neboli aspekt jako gramatickou kategorii: co vyjadřuje, jak se tvoří a kdy se v těchto jazycích používá. Vedle vidu popisuje také způsob slovesného děje neboli aktionsart. V úvodu je téma zasazeno do teoretického rámce a uvádí do kontextu dosavadního výzkumu a popisu kategorie vidu, aktionsart a aspektuality ve vztahu k temporalitě v ukrajinštině a češtině. Konkrétní příklady vyjádření způsobu slovesného děje a použití dokonavých a nedokonavých sloves jsou zdůrazněny v kapitolách zabývajících se jednotlivými jazyky. Dále jsou na příkladu švédštiny analyzovány prostředky, kterými lze vyjádřit aspekt v jazycích postrádajících aspekt jako gramatickou kategorii. Zvláštní pozornost je věnována frázovým slovesům jakožto jednomu z možných způsobů vyjádření aspektuality v takovýchto jazycích.

Praktická část diplomové práce obsahuje korpusový výzkum zaměřený na překlad dokonavých českých a ukrajinských sloves do švédštiny (celkem 27 sloves). Je založený na metodě corpus driven a jeho cílem je zjistit, do jaké míry se při překladu slovanského dokonavého vidu používají švédská frázová slovesa. Analýza ukazuje, že frázová slovesa jsou relativně častým způsobem vyjádření dokonavosti při překladu vidu. Zároveň z ní vyplývá, že často záleží na subjektivním posouzení překladatele, zda jsou frázová slovesa v určité situaci vhodná. Je však zcela zřejmé, že použití frázových sloves přispívá ke zkonkrétnění významu a má za následek zřetelnější vyjádření dokonavosti. Přesný počet výskytů s frázovými slovesy a přehled slovesných částic jsou uvedeny ve frekvenční tabulce (viz Příloha).

Závěr práce obsahuje komparaci kategorie vidu v češtině a ukrajinštině, vyhodnocení analýzy nejčastějších švédských slovesných částic a vysvětluje jejich analogii s českými a ukrajinskými dokonavými afixy. Ukázalo se, že mezi češtinou a ukrajinštinou existuje několik rozdílů jak v použití dokonavého a nedokonavého vidu, tak i v četnosti výskytů určitých způsobů slovesného děje. Rovněž je poukázáno na analogie mezi konkrétními švédskými částicemi a slovanskými afixy, a to zejména u některých způsobů slovesného děje, v situacích s prostorovým významem a v řadě dalších situací se srovnatelným sémantickým obsahem.

Klíčová slova:

dokonavý a nedokonavý vid, aktionsart, švédština, čeština, ukrajinština, švédská frázová slovesa, švédské slovesné částice, překlad